

Sygn. akt V CZ 74/12

POSTANOWIENIE

Dnia 17 kwietnia 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek (przewodniczący)

SSN Katarzyna Tyczka-Rote (sprawozdawca)

SSN Bogumiła Ustjanicz

w sprawie z powództwa Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A.
w Warszawie
przeciwko B. Z.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 17 kwietnia 2013 r.,
zażalenia strony powodowej na postanowienie o kosztach, zawarte w punkcie 2
wyroku Sądu Apelacyjnego
z dnia 8 grudnia 2011 r.,

oddala zażalenie.

Uzasadnienie

Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 8 grudnia 2011 r. oddalił apelację pozwanej B. Z. i nie obciążył jej kosztami postępowania apelacyjnego powodowej Powszechnej Kasy Oszczędności Banku Polskiego S.A. w Warszawie z uwagi na złą sytuację materialną pozwanej.

Powódka zażaliła się na zawarte w wyroku postanowienie o kosztach postępowania. Zarzuciła naruszenie art. 98 k.p.c. przez jego niezastosowanie, naruszenie art. 102 k.p.c. przez jego błędną wykładnię i zastosowanie oraz uchybienie art. 328 § 2 w związku z art. 357 k.p.c. przez niewskazanie przesłanek faktycznych i prawnych, które były postawą do odstąpienia przez Sąd od obciążenia pozwanej kosztami. Wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia przez zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kwoty 5400 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Artykuł 102 k.p.c. realizujący zasadę słuszności umożliwia odstąpienie od obciążenia kosztami strony, która przegrała proces, jeżeli zachodzi „wypadek szczególnie uzasadniony”. Użyta klauzula pozostawia suwerennej ocenie sądu ustalenie, czy w sprawie wystąpiły okoliczności pozwalające na uwolnienie strony od obowiązku zwrotu przeciwnikowi części, a nawet całości poniesionych przez niego kosztów procesu, jednakże zajęte stanowisko nie może być dowolne. W orzecznictwie wyjaśniono już, że samo korzystanie przez stronę ze zwolnienia od kosztów sądowych nie uzasadnia zastosowanie art. 102 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 r., I CZ 112/09, nie publ. poza bazą elektroniczną Lex, nr 564753). Taki wniosek wysnuć można z treści art. 108 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst Dz. U. z 2010 r., Nr 90, poz. 594 ze zm.). Wymóg wystąpienia szczególnie uzasadnionego wypadku wyklucza automatyzm stosowania art. 102 k.p.c., jednakże sytuacja materialna i życiowa strony przegrywającej może stanowić przesłankę uwzględnianą przy badaniu podstaw do jej szczególnego potraktowania

w zakresie obowiązków związanych z kosztami procesu. Z oświadczeń majątkowych pozwanej wynika, że utrzymuje się ona wraz z mężem jedynie z jej emerytury w wysokości 1112,92 zł miesięcznie. Mąż pozwanej bardzo poważnie choruje. Cierpi na chorobę nowotworową, na choroby serca oraz zaawansowaną cukrzycę. Często jest hospitalizowany, wymaga operacji i specjalistycznego leczenia. Wszystkie te elementy łącznie czynią sytuację życiową pozwanej i jej rodziny szczególnie ciężką i przemawiają za trafnością stanowiska Sądu odwoławczego o wystąpieniu wypadku, o którym mowa w art. 102 k.p.c. Zastosowanie tego przepisu było więc prawidłowe, a lapidarne uzasadnienie orzeczenia nie uniemożliwiało przeprowadzenia oceny prawidłowości rozumowania Sądu, zwłaszcza że – z uwagi na dyskrejonalny charakter art. 102 k.p.c. - ewentualna zmiana orzeczenia o kosztach wydanego z jego zastosowaniem powinna następować jedynie wyjątkowo (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 2011 r., IV CZ 136/10, z dnia 11 maja 2011 r., I CZ 34/11, z dnia 19 października 2011 r., II CZ 68/11 i z dnia 9 lutego 2012 r., III CZ 2/12, niepubl.).

Z przedstawionych powodów Sąd Najwyższy oddalił zażalenie jako nieuzasadnione (art. 398¹⁴ w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.). O kosztach postępowania zażaleniowego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 i art. 394¹ § 3 k.p.c.